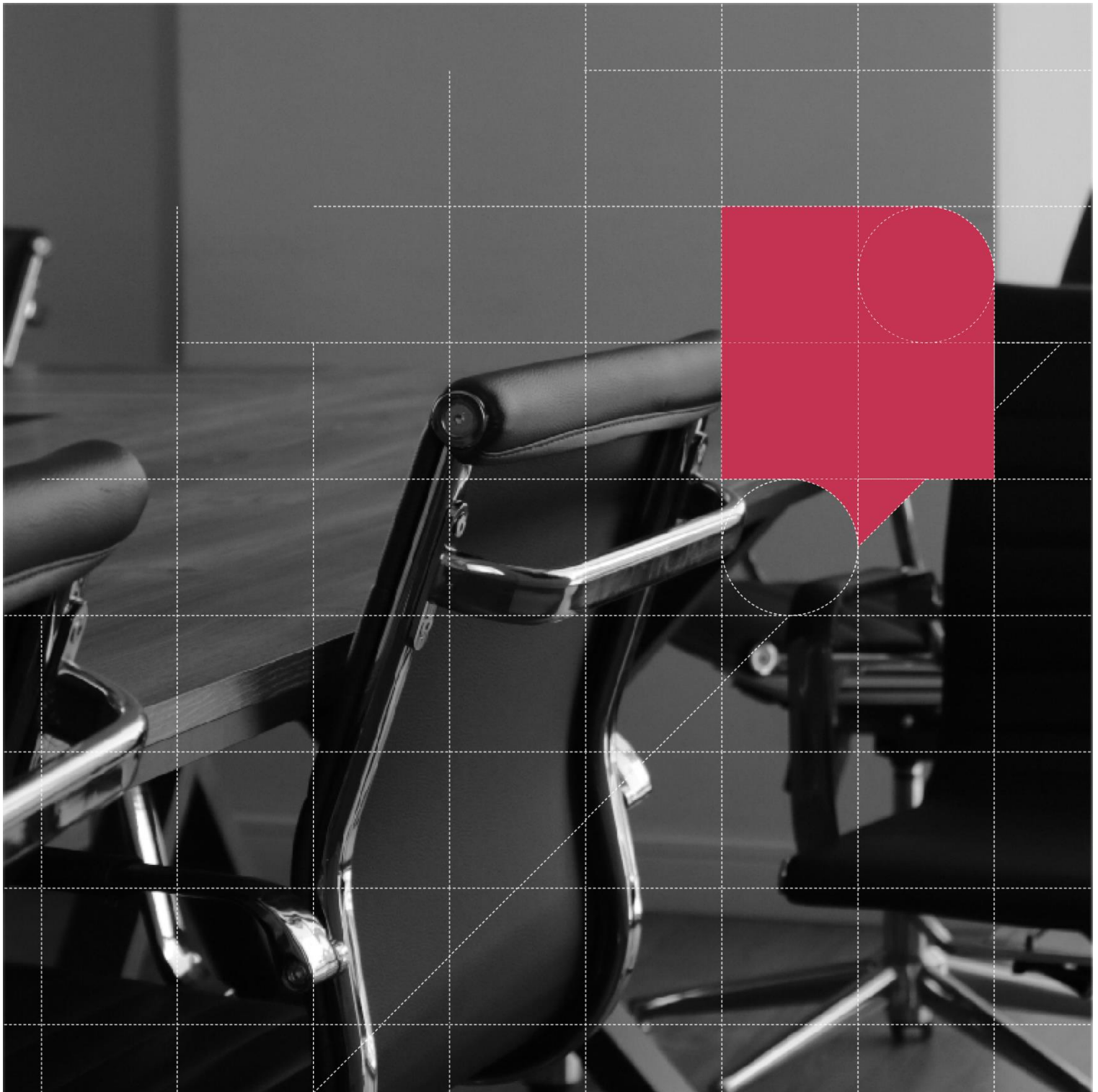

Regelrådets uttalelse

Om: **Forslag til endringer i økodesignforskriften**

Ansvarlig: **Norges vassdrags- og energidirektorat**

Regelrådets konklusjon: **Forslaget er ikke tilstrekkelig utredet**

Norges vassdrags- og energidirektorat

Deres ref.:

202406665

Vår ref.:

24/00115

Vår saksbehandler:

Jørgen Falkheim

Dato:

28.06.2024

Uttalelse

Om: **Forslag til endringer i økodesignforskriften**

Konklusjon: **Forslaget er ikke tilstrekkelig utredet**

Regelrådets samlede vurdering av forslaget

Regelrådet har vurdert Norges vassdrags- og energidirektorats utredning av forslag til endringer i økodesignforskriften. Regelrådet mener at høringsnotatet ikke er tilstrekkelig utredet.

Regelrådet mener utredningen ikke fullt ut svarer på de seks spørsmålene i utredningsinstruksens punkt 2-1. NVE skriver at de ikke har forsøkt å gjennomføre en grundig konsekvensanalyse av forslagene, men de har gitt en overordnet kvalitativ analyse av virkningene. Regelrådet mener NVEs vurdering av at forslaget vil få begrensede virkninger for norsk næringsliv er rimelig, blant annet fordi det ikke er norske produsenter i flere av disse markedene. Vi mener allikevel NVE kunne gitt mer informasjon om berørt næringsliv. Det er en svakhet ved utredningen at det ikke kommer frem hvor mange produsenter, importører og forhandlere i Norge som berøres av de nye kravene. Virkningene av forslaget er overordnet og kvalitativt beskrevet. En nærmere beskrivelse av hva importører og forhandlere må gjøre for å overholde de nye kravene hadde styrket utredningen.

Utredningen inneholder ikke en problembeskrivelse. Målsetningen om å fremme utvikling og bruk av energieffektive og miljøvennlige energirelaterte produkter er overordnet og kvalitativt beskrevet. Regelrådet mener NVE med fordel kunne benyttet EUs arbeid med økodesign og innholdet i de ulike forordningene til å besvare problemet og målet med forslaget.

Forslaget gjelder EU-forordninger som må gjennomføres «som sådan» i norsk rett, og det er derfor ingen muligheter for norske myndigheter til å gjennomføre alternativer med lavere kostnader for næringslivet.

På de neste sidene kan du lese mer om Regelrådets vurderinger.

Ta gjerne kontakt ved spørsmål.

Med vennlig hilsen

Sandra Riise
leder av Regelrådet

1 Om forslaget som er sendt på høring

Norges vassdrag- og energidirektorat har sendt på høring forslag til endringer i økodesignforskriften. Forslaget går ut på å gjennomføre 13 EU-forordninger med krav om miljøvennlige utforming av produkter i norsk rett. Forordningene stiller både krav som skal fremme energieffektivitet og krav som skal fremme en sirkulær økonomi. Større krav til bærekraftsegenskaper som holdbarhet, reparerbarhet og materialgjenvinnbarhet er en fellesnevner for forordningene. Kravene vil omfatte en rekke produktgrupper, som tjenere (servere), kjøleskap og fryserer, lyskilder, elektroniske skjermer, vaskemaskiner, tørketromler, oppvaskmaskiner, mobiltelefoner, nettbrett, varmeovner mv.

2 Regelrådets mandat og prioritering

Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk, jf. vedtekter for Regelrådet § 1. Rådet gir rådgivende skriftlige uttalelser ved høring.

Regelrådet skal vurdere utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter som påvirker næringslivets arbeidsbetingelser og øvrige relevante forhold, jf. vedtektene § 2 første ledd. Rådet står fritt til å prioritere hvilke saker vi gir uttalelser til.

2.1 Hvorfor Regelrådet har valgt å uttale seg om saken

EU-forordningene som nå er foreslått inntatt i norsk rett regulerer et stort antall produkter. Forordningene påvirker både produsenter, importører og forhandlere i Norge. Det forventes også at økte produksjonspriser vil få ringvirkninger videre i verdikjeden. Regelrådet mener det er viktig at virkningene for norske aktører er tilstrekkelig belyst, og har derfor valgt å uttale oss til utredningen av forslaget.

3 Regelrådets vurdering av utredningen

Ifølge Regelrådets vedtekter § 2 første ledd skal Regelrådet ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller, og om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt. Regelrådets uttalelser tar særlig utgangspunkt i kravene til innhold i beslutningsgrunnlaget i utredningsinstruksens punkt 2-1 Minimumskravene til utredning og punkt 2-2 Omfang og grundighet.

3.1 Beskrivelse av problemet og målet med forslaget

Utredningen mangler en problembeskrivelse. En problembeskrivelse kunne for eksempel tatt utgangspunkt i bakgrunnen for EUs økodesigndirektiv. I direktivet står det blant annet at energirelaterte produkter står for en stor andel av forbruk av naturressurser og energi, i tillegg til andre miljøeffekter. Det er store forskjeller i miljøpåvirkninger mellom produkter med de samme funksjonelle egenskapene, og det er et stort potensiale for denne typen produkter.

Målsetning om å fremme utvikling og bruk av energieffektive og miljøvennlige energirelaterte produkter er overordnet og kvalitativ beskrevet.

Regelrådet mener det er svakheter i beskrivelsen av problem og mål. NVE kunne med fordel benyttet EUs arbeid med økodesign og de ulike forordningene til å besvare problemet og målet med forslaget.

3.2 Utredning av alternative tiltak

De aktuelle EU-forordningene er EØS-relevante og må gjennomføres «som sådan» i norsk rett, jf. EØS-avtalen artikkel 7. Alternative tiltak er derfor ikke relevante her. Regelrådet vil likevel påpeke at det kan være rom for å vurdere avhjelpende tiltak ved innføring av forordninger i norsk rett. Eksempler på avhjelpende tiltak kan for eksempel være informasjon om endringene til berørte aktører og støtte til utvikling av systemer som gjør administrative oppgaver enklere å håndtere for de berørte.

3.3 Beskrivelse av berørt næringsliv

Utredningen identifiserer at produsenter og importører av de aktuelle produktene vil berøres av forslaget. Utover dette inneholder ikke høringsnotatet en gjennomgang av berørt næringsliv, verken på produsentsiden eller på importør- eller forhandlersiden. Regelrådet mener NVEs vurdering av at det er få produsenter av disse produktene i Norge virker rimelig. Vurderingen kunne allikevel vært underbygd ved å bruke statistikk fra for eksempel SSBs virksomhetsstatistikk. Regelrådet mener det kan være enkelte produsenter i Norge enten av produktene eller komponenter til produktene som vil omfattes. Vi vurderer også at det er mange importører og forhandlere av denne typen produkter i Norge. Vi mener derfor utredningen hadde vært styrket med en beskrivelse av berørt næringsliv.

3.4 Utredning av virkninger for næringslivet

De positive virkningene av tiltakene er kvalitativt beskrevet. Utredningen beskriver blant annet den forventede forbedringen i energieffektivitet i EU, og tallfester en del utslippseffekter for EU-området samlet. NVE har ikke tallfestet tilsvarende verdier for Norge. Regelrådet mener utredningen kunne vært styrket med en vurdering av nyttevirkningene på nasjonalt nivå.

De negative virkningene er også kvalitativt beskrevet, men ikke tallfestet. Utredningen legger til grunn at norske produsenter og importører vil få både administrative og økonomiske kostnader av forslaget, men NVE skriver at det ikke er grunnlag for å kvantifisere kostnadene dette medfører. NVE antar at eventuelle økte kostnader i hvert fall delvis vil legges over på produktprisene, men utreder ikke dette nærmere. Regelrådet mener at en grundigere gjennomgang av berørt næringsliv ville gitt et bedre grunnlag for å beskrive kostnadene som blir påført næringslivet. Det er rimelig å anta at direktoratets vurderinger om at mange av produsentene trolig allerede har innrettet seg etter kravene som gjelder i EU stemmer, og at virkningene av forslaget for produsentene vil være begrensede.

3.5 Forutsetninger for en vellykket gjennomføring for næringslivet

Utredningen inneholder ingen vurderinger av forutsetninger for en vellykket gjennomføring for næringslivet. De fleste av forordningene er allerede vedtatt i EU, og vil få virkning fra endringsforskriftens ikrafttredelse. Regelrådet erkjenner at dette begrenser mulighetene for å innføre overgangsordninger som kan gjøre overgangen til det nye regelverket enklere for berørte

virksomheter. Likevel vil vi påpeke at det fortsatt er rom for å vurdere andre avhjelpende tiltak, som for eksempel informasjonstiltak mv.

4 Prinsipper for god regulering av næringslivet

Regelrådet skal følge den faglige utviklingen og praksis på områdene regelforenkling og regulering, og gi informasjon og generell veiledning som fremmer effektiv regulering, jf. vedtektene § 2 fjerde ledd. I dette arbeidet ser Regelrådet blant annet til bestep praksis i Norge og arbeidet med god regulering i andre land. Regelrådet ser også hen til reglene om tidlig involvering av berørte i utredningsinstruksen punkt 3-1.

4.1 Særskilt vurdering av hensynet til små virksomheter

De fleste virksomheter i Norge er små virksomheter, og disse bidrar i stor grad til den samlede verdiskapningen. Regelrådet jobber for å øke bevisstheten om at tiltak kan påvirke små virksomheter annerledes enn store virksomheter. For eksempel kan administrative oppgaver pålagt gjennom regelverk være mer krevende for små enn for store virksomheter.

Berørt næringsliv er ikke beskrevet og virkninger for små virksomheter er ikke vurdert særskilt. Det er heller ikke gjort en egen vurdering av hensynet til små virksomheter. Vi antar at forordningene ikke åpner for å gi særskilte tilpasninger til mindre virksomheter.

4.2 Administrativ byrder

NVE skriver at forslaget vil gi administrative kostnader for næringslivet. Dette er ikke utdypet nærmere. Regelrådet mener NVE i større grad burde gjort rede for hvordan norske virksomheter skal overholde regelverket og hvilke administrative byrder dette medfører. Norske virksomheter forholder seg allerede til krav i dagens økodesignforskrift. NVE kunne vurdert om de nye kravene som følger av dette forslaget vil gi en betydelig økning i arbeidsmengde sammenlignet med i dag.

4.3 Involvering av berørt næringsliv i regelverksprosessen

Det kommer ikke frem av utredningen om berørt næringsliv har vært involvert i regelverksprosessen. Innføringen av rettsaktene er en del av en lengre prosess der en del av forordningene, samt hjemmelsloven, allerede har vært på høring. Regelrådet mener det er bra at berørt næringsliv gjennom flere høringer har blitt informert om utviklingen i prosessen og hvilke rettsakter som er ventet å komme fra EU.

5 Er forslaget utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet?

Forslaget gjelder EU-forordninger som må gjennomføres «som sådan» i norsk rett, og det er derfor ingen muligheter for norske myndigheter til å gjennomføre alternativer med lavere kostnader for næringslivet.